

SANFE DEMELI

"Sanfe Demeli" sebenna ka ke sebenfuranin ye walisa mogo mana ta yoro o yoro, a be se ka a ta a yere kun. Ko kelen sebenna sebenfura o fura kan. O ko, Ala ka kuma yoro dow sebenna ka kene ni o ko kelen ye. O cogo la, Ala ka kuma be a yere jeya.

Ala ka kuma be bo sanfe, ka tilennenya nege di, i n'a fo kongo ni minnogo. Ni mogo do be nimisi k'a ka jurumu bila, ka da Matigi Yesu Krisita la ko a ye Kisibaa ye, ni a dusukun bee ye, Ala na A yere jira a la ka A ka nagali ni here bila o tigi dusukun na. O bee sera ne yere dusu la san 1937 la. Kabini o tuma la, ne nagalila nin jenogonya la, ne ni Matigi ce. N b'i deli sisan, ko n'i ma i yere di Matigi ma folo, i k'a ke bi yere!

—Watson Goodman (1920-2002)

Ala ka Kuma sebennen min be wele Bible Senuma. Layidu koro ni Layidu Kura don Alliance Biblique au Mali, Bamako. La sainte Bible en Bambara dans une nouvelle orthographe © 1996. y'a dən ko a ka waati sera ka bə nin dine la ka taa a Fa fe. Ayiwa, a yere ka məgə minnu be dine la, a tun ye minnu kanu, a ye olu kanu

fo a laban. —Yuhana 13.1 "Kanuya si te yen min ka bon ka temen nin kan ko, mogo ka a ni di

a teriw koson." -Yuhana 15.13 Ani Yesu Krisita, Seere Tilennen, suw la kununnen folo, dugukolo kan masakew ka Masake, olu ka neema

ni dususuma di aw ma. Min ve an

Ala kanu mɛnɛ, nka ale de ye an kanu ka a Denkɛ ci ka na, a ka kɛ an ka jurumu juru sara ye. -1 Yuhana 4.10

ni a yere joli ye. -Jirali 1.5

Kanuya be nin de la: A te ko an ve

"K'a masərə Ala ye dinε kanu haali, fo a ye a Denkε kelenpe di, walisa məgə o məgə dara a Denkε la, o kana halaki, nka o ka nɛnamaya banbali sərə." —Yuhana 3.16 Matigi y'i jira an na ka kərə, a

Matigi y'i jira an na ka kərə, a kə: "Israel, ne be i kanu ni kanuya banbali ye. O de kosən, ne ye ne ka numaya to i fe." —Jeremi 31.3

Ala nesiran gundo ka bon kosebe, səsəli te o la. Ala farikoloma y'i jira. Jo dira a ma Ni Senu fe. Mele-

wele Kuma, o tun be ven. O Kuma

kew v'a ve. Waajuli kera a ko la siyaw cema. Dannaya kera a la dine la. A kərətara ka taa nəərə la.

-1 Timote 3.16 Fələfələ, sani dine ka da, min be

tun be Ala da fe, o Kuma tun ve

Yesu Krisita ka Alamaya

Ala be an cema. -Matiyu 1.22, 23 "Ne ni ne Fa ye kelen de ye." -Yuhana 10.30 Yesu y'a jaabi ko: "Filipe, bi ma ne ni aw bila nogon fe, halibi i ma ne don wa? Min ne dara ne kan, o ne dara ne Fa kan. I dun b'a fo cogo di ko ne ka ne Fa jira aw la? I ma da a la ko ne be ne Fa la, ko ne

dafa, ko: "A file, npogotigi ce don-

bali na kono ta ka denke bange, o

təgə na da ko Emanuel," o kərə ko

Ala de ye. O Kuma kera məgə ye ka sigi an cema. An y'a nooro laie....a falen be neema ni tine la. Fa be ne la wa? Ne be kuma minnu -Yuhana 1.1, 14 fo aw ye, ne te olu fo ne yere ma, O kow bee kera ten walisa Matigi nka ne Fa min be ne la, o de be a ka tun ye min fo kira do da la, o ka kewalew ke." -Yuhana 14.9, 10 Yesu Ala Denke

i bena den senuma min bange, o na wele Ala Denke." -Luka 1.35 K'a masərə den bangera an ve. Denke dira an ma. Kuntigiya na da a kaman na. A təgə na da ko: "Ka-

baaya na biri i kun na. O de kosən

bako, Ne Jirabaa, Sebaayatigi Ala, Badaa Fa, Here Kuntigi." -Esayi 9.5 Ka a to o kuma la, sankaba manamanato do nana u datugu. Ku-

-Mativu 17.5 Yesu y'a men k'u ye o fiyentə kərə gen. Yesu v'a kunben k'a fo a ve

makan də bəra o sankaba la ko:

"Nin ve ne Denke kanulen ve, a ko

ka di ne ye haali. A' ye a lamen."

ko: "I dara Məgə Denke la wa?" A y'a jaabi ko: "Joni don, Matigi, walisa ne ka da a la?" Yesu y'a fo a ve ko: "I ne be min na, ni a be kuma i fe, o [Ala Denke] don."

-Yuhana 9.35-37 Alaya ka dafalenya farisogoma sigilen be ale [Krisita Yesu] la.

-Kolosekaw 2.9

Yesu b'a yere ko fo an ve Yesu ye u jaabi ko: "Aw ye dugu-Yesu y'a fo ko kura ko: "Tine ti-

ma taw ye, ne koni ye sanfe ta ye. Aw ye nin dine taw ye, nka ne te nin dine ta ye." Yesu ye u jaabi ko: "Tipe tipe la ne b'a fo aw ve ko: Sani Ibrahima ka bange, o y'a sərə

ne bε ven." –Yuhana 8.23, 58

Yesu v'a fo u ve ko: "Ne de ve nenamava dumunifen ve. Mogo min nana ne ma, kongo tena o mine fewu. Min dara ne la, minnogo tena

o mine abada." -Yuhana 6.35

kene de ye." –Yuhana 9.5

"Ka ne to dine la, ne ye dine ka

Yesu v'a fo a ve ko: "Ne de ve su kununni ni nenamaya ye. Min dara ne la, hali ni o sara, a na nena-

ne la ne b'a fo aw ye ko: Ne ye sa-

gabon da ve." -Yuhana 10.7

maya." -Yuhana 11.25 "Aw be ne wele Karamogo ani Matigi, aw ye tine fo, katuguni ne y'o ye." -Yuhana 13.13

Yesu v'a jaabi ko: "Ne de ve sira ye, ani tine, ani nenamaya. Mogo si te na ne Fa ma, ni a ma temen ne -Yuhana 14.6 fe."

Yesu ka kabako dow file

di jama ma. U bee ye dumuni ke

k'u fa. Dumuni kunkurun minnu

tora, kalandenw ye olu ce ka segi

Simon ye ko: "I ka kurun madon

dun na, ka aw ka jow fili ji la ka

denmisenw sen t'o la.

Fiyentə fila sigilen tun be sira da la. U v'a men ko Yesu be temen. u perenna ko: "Matigi, Dawuda Bonson, makari an na!" Yesu... ko: "Aw b'a fe ne ka mun de ke aw ve?" U ko: "Matigi, an new ka veli ke." U hine donna Yesu la, a maga-

-Mativu 20.30, 32-34

ke. U tugura Yesu nəfe.

monni ke." Simon v'a jaabi ko:

"Karamogo, an sira baara la, an

ma foyi mine, nka i ka kuma ko-

son, ne na jow fili ji la." O kelen ko

u fe, u ve jege caman mine, fo u ka

jow binna tigeli la. -Luka 5.4-6

tan ni fila fa. O dumunikelaw tun ye ce waa duuru nogon ye, musow ni -Mativu 14.19-21 Yesu tilalen ko kuma la, a y'a fo ra u new la, o voronin bee u ve veli

K'a masərə ale [Krisita] de la fen sigi ka ke fen bee civentala ve. A ve bee dara, sankolola fenw ani dugudinew da fana o barika la. kolo kan fenw, fen yetaw ni fen ye--Heburuw 1.1, 2 baliw, masayaw ni matigiyaw ni "O de y'a to Israel bee k'a don kuntigiyaw ani fangaw. U bee dara k'a igva ko aw ve nin Yesu min

Yesu Krisita ye Dabaa ani Matigi ye

a fe ani a ve. -Kolosekaw 1.16 Fen bee dara ale de fe. Fen o fen dara, o si ma da ni ale no te.

Nin de y'a to Krisita sara ka Yuhana 1.3 nenamaya ko kura, walisa a ka ke ... Nenkunw bee ka jo a la ko Ye-

məgə salenw ni məgə nenamaw

bee Matigi ve. -Romekaw 14.9

gengen jiri la, Ala ye o ke Matigi ni Krisita ye." -Kewalew 2.36

Ala ye kantigi ye. Ale de ye aw wele ka ke a Denke an Matigi Yesu Krisita jenogonw ve. -1 Korentekaw 1.9

su Krisita ye Matigi ye. O na nəərə da Fa Ala kan. –Filipekaw 2.11 Ala...kumana an fe nin laban donw na a Denke da la. Ala ye o

genna be a ka sagaw ni a ka baw

-Kewalew 10.42

"Ne de ye da ye. Ni min donna ne A dafalen kə, a kera badaa kisili fe, o na kisi. A na don ka bo ka dudabəbaa ve a kan minebaaw bee munike yərə sərə." –Yuhana 10.9 ye. -Heburuw 5.9 Yesu v'a jaabi ko: "Ne de ve sira Faranfasi si te, mogow bee ye ju-

ye, ani tine, ani nenamaya. Mogo

si te na ne Fa ma, ni a ma temen ne

fe."

Kunmaboli bε soro Yesu Krisita kelenpe de fε

Jo be di u ma gansan Ala ka neema -Yuhana 14.6 barika la, Krisita Yesu ka kunma-"O de y'a to ne y'a fo aw ye ko, aw na sa ka aw to aw ka jurumuw la. Owo, ni aw ma da a la ko: 'Ne ye ale de ye', aw na sa ka aw to aw

ka jurumuw la." -Yuhana 8.24

boli fe. -Romekaw 3.23, 24 "Kisili te sərə də were si la Yesu kə, katuguni an ka kan ka kisi təgə min fe, o do were ma di mogow ma sankolo jukoro ale togo ko." -Kewalew 4.12

rumu ke, u bee desera Ala nooro la.

O de koson fana, minnu be gere Ala la ale [Yesu] bolo, a be se ka olu kisi fo a laban, k'a masərə a Ala ma a latige ko an ka diminya sərə, fə kisili, an Matigi Yesu Krinenama don badaa-badaa ka delili kε u ye. -Heburuw 7.25 sita barika la. -1 Tesalonikekaw 5.9 Soro ale la. -1 Korentekaw 1.30 Yesu Krisita ye a yere di an koson, walisa a ka an kunmabo ko juguw bee ma, ka mogo dow saniya

ka u ke a vere kelenpe taw ve, u ji-

hakilitigiya ni an ka tilennenya ye. An be saniyali ni kunmabəli fana

jalen kæwale numanw bæ keli la.

—Tite 2.14

A' ye barika da Fa Ala ye ni nagali ye, ale min ye se di aw ma ka aw niyərə sərə a ka məgə senu-

maw ka ciyen na keneyeelen na. A ve an tila ka bo dibi fanga la ka an -Kolosekaw 1.12-14
U be dənkili kura da ko: "E de ka
kan ni o kitabu mineli ye ka a taamashyenw wuli, katuguni i fagara,
i ye məgə dəw kunmabə Ala ye ni

i joli ve, ka bo bonsonw bee ni kanw

jurumuw yafa kəni.

bee ni mogow bee ani siyaw bee la."

—Jirali 5.9

... Taama kanuya la, i ko Krisita fana ye an kanu ka a yere di an koson ka ke sonni fen ni saraka ye Ala ye, suma diyalan numan.

—Efesekaw 5.2

Janko jo dilen kə an ma Yesu joli	Nka ni an be taama kene la, i ko
barika la, an na kisi Ala ka dimin-	Ala yere be kene la cogo min na, an
ya ma ale barika la.	ye jenogonw ye, a Denke Yesu joli
-Romekaw 5.9	bε an saniya jurumuw bεε ma.
"Sabu nin ye ne joli ye, Ala ka la-	-1 Yuhana 1.7
yidu sigili joli. A bənna məgə ca-	Nka Krisita joli be saniyali ke ka
man ka jurumuw yafa kama."	temen o kan kosebe! A y'a yere di
-Matiyu 26.28	Ala ma saraka finentan ye, badaa
K'a masərə aw b'a dən ko aw ma	Ni barika la. Ale joli na an dusu-

min ve an ni Ala ce ben sisan.

-Romekaw 5.11

Yafali be soro Krisita ioli la

kunmabo ni fen tolitaw ye, i ko wari ni sanu, ka bo aw taama cogo fufafu la, aw kalanna o min na aw faw fe. Nka aw kunmabora ni Krisita joli ye, o ka fisa fen bee ye. Ale

kera i ko sagaden, no si t'a la, nogo

voro t'a la. -1 Piere 1.18, 19

10

be se soro dine kan. Se min be soro dine kan, o ye nin de ye, an ka danlew no ye, walisa mogo si kana a yere bonya. –Efesekaw 2.8, 9

Kisili bε soro dannaya de fε, Krisita la

naya. U v'a nininka ko: "An ka kan ka

mun ke walisa ka Ala sago ke? Yesu ye u jaabi ko: "Ala sago ve nin de ve, ko Ala ve min ci, aw ka

da o la." –Yuhana 6.28, 29 Nka nin kow sebenna walisa aw ka da a la ko Yesu ye Krisita ye, Ala Denke, ani walisa aw ka nenamaya sərə ale təgə la o dannaya fe. -Yuhana 20.31

K'a masərə min bangera Ala fε, ο

11

-1 Yuhana 5.4

Jo dira an ma dannava barika la. O de koson here donna an ni Ala ce an Matigi Yesu Krisita barika la. -Romekaw 5.1 K'a masərə Krisita Yesu la, bolokoli wo, bolokobaliva wo, nafa te o

-Galasikaw 5.6

-Kewalew 16.31

si la. Dannava min be baara ke ka-

"Da Matigi Yesu la, i na kisi...."

nuya barika la, nafa bε o de la.

ka tanu, o min ve makari Fa ni dusu saaloli bee tigi Ala ve. -2 Korentekaw 1.3

An Matigi Yesu Krisita Fa Ala

12

Ala were jumen be tilenbaliya kow vafa ka nine a ka mogow to tolenw ka jurumu ko, i ko e? Matigi diminnen tena to badaa k'a masərə makari ka di a ve haali.

-Mise 7.18

Ala ka Makari

K'a masərə i ka numaya yelenna fo sankolo la, i ka kantigiya sera fo sankabaw ma. –Zaburuw 108.5

Matigi ka makariba koson, an ma halaki ka ban, a ma a ka hineva səgəma o səgəma. A ka kantigiva te ban abada. -Jeremi ka manumatakan 3.22, 23 A be makari min ke a nesiran-

ba mabo an na fewu. Olu be kura-

baaw la, o ka bon, o be sankolo ni dugukolo ce janya bə. Nka Matigi ka numaya be to a nesiranbaaw kan, tuma bee ni waati bee la. A ka tilennenya be to u denw ta denw kan. -Zaburuw 103.11, 17

An yerew ye kewale numan minnu ke, olu no te de, a yere ka makari ani Ni Senu ka kurayali fe. -Tite 3.5

no don, o kera bange ko kura koli

Ayiwa Matigi ko: "Aw ka na, an
ka nogon faamu. Hali ni aw ka ju-
rumuw bilenna kosebe, u na jeya i
ko neje. Hali ni u bilenna fo ka fin,
u na jeya i ko sagasi jeman."

-Esayi 1.18
Yesu ye o ye minke, a diminna.

Ala bε an wele ka na a ma

t'a la.

A y'a fo a ka kalandenw ye ko:
"A'y'a to denmisenw ka na ne ma,
aw kana u bali, katuguni Ala ka
masaya ye olu bojogonkow de ta
ye."
—Marka 10.14

masaya ye olu bənəgənkow de ta ye." —Marka 10.14 Ni Senu ni kənəmuso b'a fə ko: "Na!" Min b'a men, o k'a fə fana ko: "Na!" Minnəgə be min na, o ka min gansan. –Jirali 22.17

Minnəgətəw, aw bee ka na ji boyi da la. Wari te minnu fe, a' ye na sanni ke ka dumuni ke. A' ye na diwen ni nənə san ni wari te, səngə

na. Min b'a fe, o ka nenamaya ji

13

-Esavi 55.1

Seli laban don na, seli donba koni, Yesu y'i jo jama cema ka peren ko: "Minnogo be min na, o ka na ne ma k'i min." —Yuhana 7.37

"A' ye na ne ma, aw minnu bee

segennen be, ni aw doninen be, ne

na lafiya di aw ma." -Matiyu 11.28

14 Mogo bee te Ala den ve Ala denw ni Sitane denw be don ka bə nəgən na nin de la: Min te to

Walisa aw ka ke jalakibali jelenw

ye, Ala den jalakibaliw, mogo tulo

ko: "Aba, an Fa!"

ka tilennenya kow ke, o ma bo Ala la, ani min te a balima kanu fana.

-1 Yuhana 3.10

Ala Ni Senu be minnu nemine, o-

lu bee ye Ala denw ye. Aw ye Ni min sərə, o te jənya ni ye, fo aw ka siran tun, nka aw ve denya Ni

soro. O de barika la, an be peren

-Romekaw 8.14, 15

beetigi ve o fo."

ke, ne na son aw ma. Ne na ke aw

dine la cogo min na.

ka da a la, a ye fanga di olu bee ma

ka kε Ala denw ve. -Yuhana 1.12

gelenw cema, k'a soro aw be yeelen

bo u cema i ko lanpa be veelen bo

O de kosən Matigi ko: "A' ve bə u cema ka fara u la. Aw kana ma-

ga fen saniyabali si la. Ni aw ve o

fa ve, aw na ke ne denkew ni ne denmusow ye. Matigi Sebaaya-

-Filipekaw 2.15

-2 Korentekaw 6.17, 18

O bee n'a ta, minnu sonna a ma

guya ni dolotoya ni jatoya ni ka-

kalaya ni kelew ni keleya ma. Aw

-Romekaw 13.13, 14

15

ka Matigi Yesu Krisita don aw kan na i ko duloki. Aw kana aw farisogo nege kow nesigi.

Ala be kuma minnu fo dolo ko la

Məgə minnu be soli ka wuli ka taa minnifen farinma min ka men u ne na su fe ka u nenamini, bone bε olu ye. -Esavi 5.11 Dələ ye mafineya fen ye, minnifen farinma be balawu lawuli, mogo o mogo be a caman min, o ye hakilintan ve. -Ntalenw 20.1

boli batoli, subaava, juguva, səsəli, kele, keleya, diminya, bila nogon na kow, farali, kan tilali, koniya, dələtəva ni ko kolonya ani olu bonogonkow. Ne be aw lasomi i ko ne tun v'a fo aw ye ka ban cogo min na ko minnu be o kow ke, olu tena don Ala ka masava la fewu. -Galasikaw 5.19-21 Ni diwen ne bilennen be kanga jifilen kono, ni a bε furufuru tuma min na, i kana a file. A laban na, a

be mogo cin i ko sa, ka sogoli ke i

ko sa jugu. –Ntalenw 23.31, 32

Yesu y'a jaabi ko: "I ka i Matigi Ala kanu ni i dusukun bee ye, ani i ni bee ni i hakili bee. O ve ci fəlen fələfələ ni ciw bee la belebele de ve.

A filanan bolen be o fe ko, i ka i

fəlenw dən ko: 'I kana məgə faga.

I kana jatəva ke. I kana sonvali ke.

16

mogo nogon kanu i ko i vere." -Matiyu 22:37-39 Yesu taatə sira fe, ce də bolila ka

i nəngiri a kərə, k'a nininka ko: "Karamogo numan, ne ka kan ka mun ke walisa ne ka penamaya banbali sərə?" Yesu y'a fə a ye ko: "Mun na i be ne wele numan? Numan si te, Ala kelen ko. I be ci

Dusu sebe t'a bo

denmisenma." Yesu y'a mafile ni kanuva ve k'a fo a ve ko: "Fen kelen b'i je. Taa i bolofenw bee feere ka o wari di faantanw ma. O tuma la, i na nafoloba sərə sankolo la. O kɔ, na tugu ne la." Ο cε ηε kumuna o kuma kosən. A nenasisilen taara k'a masərə nafoloba tun b'a fe.

I kana nkalon da i məgə nəgən na.

I kana mogo si tono. I ka i fa ni i ba

bonya.'" O ce ko: "Karaməgə, ne ye o ci fəlenw bee mara kabini ne

-Marka 10:17-22

Sira do tilennen be mogo ne na,

-Ntalenw 16:25

nka o laban ye saya sira ye.

l kana i yere lafili

katuguni Sitane be jurumu ke kabini folofolo. —1 Yuhana 3.7, 8
Aw m'a don ko kojugukelaw tena Ala ka masaya soro wa? Aw kana aw yerew lafili. Kakalaw wo, bolisonnaw wo, jatow wo, cenogon nininaw wo, sonyalikelaw wo, wasa-

wo, binkannikelaw wo, olu si tena
Ala ka masaya sərə.

—1 Kərentekaw 6.9, 10

Aw kana to məgəw ka aw lafili ni
kuma fu ye, k'a masərə o kow de
b'a to Ala ka diminya be se kan bilali denw ma.

—Efesekaw 5.6

-Mativu 24.5

Aw ka ke Ala ka kuma kebaaw ye, aw kana ke a menbaaw ye doron, ka aw yerew lafili. —Yakuba 1.22 "Mogo caman bena na ne togo la k'a fo ko u yerew ye Krisita de ye. U na mogo caman lafili."

Jurumu donna dine la mogo kelen barika la, sava fana donna jurumu barika la. Saya sera Hada-

18

Jurumu bε na ni saya ye

madenw bee ma ten, k'a masoro u bee ve jurumu ke. –Romekaw 5.12 Nege dun mana kənə ta, a be jurumu bange. Ni jurumu kogora, a be

saya bange. –Yakuba 1.15 Farisogo kow miirili ye saya de ve nka Ni Senu ko miirili ve nenamaya ni here de ve: Farisogo kow

miirili ye Ala juguya ye, sabu a kololen te Ala ka sariya ye. A te se ka o ke fana. –Romekaw 8.6, 7

"Məgə min be jurumu ke, o de na sa. Fa ka tilenbaliya doni tena da a

denke kan, denke ka tilenbaliya doni tena da a fa kan. Məgə tilennen ka tilennenva na jate a vere kun. Mogo jugu ka juguya na da a yere kun." -Ezekiel 18.20 "' Nka an ka kan ka nagali ka an

nenaje, k'a masoro i dogoke min file nin ye, o salen tun be, a nenamayara. A tun tununna, a vera." -Luka 15.32

Tilennenya be mogo nenamaya, nka məgə min be tugu ko jugu nofe, o be taa sava la.

-Ntalenw 11.19 Jurumu sara ye saya ye. -Romekaw 6:23

Kristia ye se soro saya kan	
A kununni ka bə suw cema, o y'a jira ko Ala Denke don ka kepe ni senuya Ni ye, ko sebaayaba b'a fe,	yere b'a di. Se be ne ye ka ne ni di, se be ne ye ka a ta ko kura. O ci de fora ne ye ne Fa fe."
Yesu Krisita an Matigi.	-Yuhana 10.17, 18
–Romekaw 1.4	A gerela u la k'a bolo da su talan
O kumaw fəlen kə, a perenna ni	kan, su tabaaw y'u jo. Yesu ko:

Krigita va sa sara sava kan

kanba ye ko: "Lazare, bo kenema." Su bora, a senw ni a bolow melekelen tun don ni fini ye, kunnasiri tun be a neda la. Yesu y'a fo u ye ko: "A' y'a foni, k'a bila ka taa." —Yuhana 11.43, 44

"Ne Fa be ne kanu, katuguni ne be ne ni di walisa k'a ta ko kura.

Mogo si tε ne ni minε ne la, nka ne

"Kamalen, ne b'a fo i ye, wuli!" A wulila k'i sigi ka kuma damine. -Luka 7.14, 15 "Ne penama don, ne tun sara, a file, ne penama be to badaabadaa. Saya ni Hadesi konnegew be ne bolo."

An jugu min na ban fen bee ko. o

ve sava de ve. -1 Korentekaw 15.26

Matigi ko,... 'I kana batofen were si ka i fa ne ko.

20

'I kana ja desenen si dila i vere ve, wala fen si bisigi, sankolola fen

Ala ka sariya tan

wo, dugukolo kan fen wo, dugukolo jukoro ji la fen wo. I kana i biri u koro, i kana baara kε u ve....

'I kana Matigi i ka Ala təgə fə fu, k'a masərə min be Matigi təgə fə fu, Matigi tena o tigi jalakibali to.

'I hakili to lafine don na k'a saniya, i ko Matigi i ka Ala y'a fo i ye cogo min na. I ka baara ke tile

wəərə kənə ka i ka baara bee ke.

tigi i ka Ala y'a fo i ye cogo min na 'I kana mogo faga.

'I ka i fa ni i ba bonva, i ko Ma-

'I kana sonyali ke. 'I kana nkalon da i mogo nogon na.

'I kana jatova ke.

'I ne kana bo i mogo nogon muso fe. I ne kana bo i mogo nogon ka so fe, wala a ka foro, wala a ka jonke, wala a ka jonmuso, wala a ka misi, wala a ka fali fe. I ne kana bo i mogo nogon ka fen si fe.'" Duteronome 5.7-21 I tε se k'i γετε dogo Ala la

yərə ye." —Job 34.21, 22
"Məgə də bɛ se ka i dogo yərə də
la ni ne tɛ a ye wa? Yala ne tɛ sankolo ni dugukolo fa wa?" Matigi
ko ten. —Jeremi 23.24

na.

ven ka ke tilenbaliya kebaaw dogo

Ne na taa min ka mabo i la, ne na boli ka taa min, ni i te yen? Ni ne yelenna sankolo la, i be yen, ni ne ye ne da kaburu kono, a file, i be yen. Dibi te ye i ne na, su be yeelen bo i ko tile, su ni kene ka kan i ne

-Zaburuw 139.7, 8, 12

-Ntalenw 15:3

Dafen si dogolen te Ala ma. An ka kan ka an ka konew fo min ye, fen bee lankolon don, u dayelelen be o ne koro. -Heburuw 4.13

"Fen si dogolen te min tena bo

kene kan. Gundo si te ni a tena dən." –Luka 8.17 A b'a fe u ka Ala nini, ni u məməli ketə be se ka a sərə, hali k'a sərə a yərə man jan an si la. –Kewalew 17.27

"Məgə Denke na a ka melekew ci. suma ve Ala ka o kuma kelen ba-Fen o fen be mogo kunnatine ani rika la. Kiri na tige Ala nesiranbaminnu be ko juguw ke, melekew na liw kan ka u halaki don min na. u olu labo a ka masava la. U na olu maralen bε o don kama.

22

k'u ninw nimi yen." -Mativu 13.41, 42 Məgə juguw be taa lahara, ani si-

Ala nesiranbaliw na tooro soro abada

ya minnu bee be nine Ala ko. -Zaburuw 9.18

"Olu na taa təərə banbali la. -Matiyu 25.46

mogo tilennenw na taa nenamaya banbali la."

Olu ka təərə na ke halakili banbali ye. U na gen ka bo Matigi ni a ka sebaaya nəərə kərə a na tuma la. -2 Tesalonikekaw 1.9

-2 Piere 3.7

"Ni i bolo wala i sen be ke sababu ye ka jurumu lase i ma, a tige

ka a fili. I sen kelen tigi wala i bolo kelen tigi ka don nenamava la, o ka fisa i ma i sen fila tigi ni i bolo

fila tigi fililen ye tasuma banbali - Mativu 18.8

la."

Nka sankolo ni dugukolo sisanlama maralen be halakili kama ni ta-

fili gantugu tasuma la, u na kasi

-1 Yuhana 4.17

-Heburuw 9.27

an fana be dine la o cogo de la. A latigera ko mogow ka sa sine

Laban don na, kiri na tige

kelenpe. O ko, kiri na tige.

Katuguni wajibi don an bee ka jo Krisita ne koro a ka kiri tige voro la, walisa mogow bee kelen-kelen ye min ke k'a to farikolo la, ko numan wo, ko jugu wo, a ka o sara sərə. -2 Korentekaw 5.10 O cogo la an bee kelen-kelen na an verew ka konew jate Ala ne koro. -Romekaw 14:12

O bee b'a jira ko Matigi be se ka Ala nesiranbaaw tila koroboli la, ka kojugukelaw mara kiri don ne təərə kama. —2 Piere 2.9 Ne ve suw bee ye, kunbabaw ni dogomanninw, u jolen be masasigilan ne koro. Kitabuw dayelela, kitabu were davelela, o ve nenamava kitabu ye. Kiri tigera suw kan ka kene ni u ka kewalew ye. -Jirali 20.12

"K'a masərə a ve don də sigi, a

na kiri tige dine bee kan ni tilen-

nenva ve a ka ce nenatomolen bolo.

A ve taamashyen jelen ke o la mo-

gow bee ye, katuguni a y'a lakunun

ka bo suw cema." -Kewalew 17.31

cogo kelen na. Ni mogo kelen ka hake v'a to mogo caman sara, a ielen don ko Ala ka neema ni nilifen min be bo mogo kelen ka neema la, Yesu Krisita kəni, olu jiginna mogo caman kan ka cava ka te-

Nka o hake ko ni Ala ka nilifen te

men o hake ko kan. -Romekaw 5.15 O de koson, a te ke ka kene ni mogo sago ye wala a boli cogo. A be ke ka kene ni makarikela Ala sago ve. -Romekaw 9.16

"Ala be kuncebaaw kele, nka a be neema di yeremajiginlenw ma."

-1 Piere 5.5 K'a masərə aw be an Matigi Yesu Krisita ka nɛɛma dən, ko ale

tun ye fentigi ye, nka a y'a yere ke faantan ye aw koson, walisa aw ka fentigiva a ka faantanva fe. -2 Karentekaw 8.9

Hakew cavara vərə min na, Ala

ka neema cavara ven ka temen o kan kosebe, walisa jurumu ye kuntigiya ke saya barika la cogo min na, o cogo la Ala ka neema ka kuntigiya ke tilennenya barika la nenamaya banbali kama, Yesu Krisita an Matigi barika la.

-Romekaw 5.20b, 21 Cidenw tun be seereva ke Matigi Yesu kununni ko la ni sebaayaba ve. Neemaba tun be u bee kan.

-Kewalew 4.33

Nim	isili 25
"Ne b'a fo aw ye ko ayi dere, nka ni aw ma nimisa aw ka jurumuw	walisa Matigi ka dususuma waati di aw ma." –Kewalew 2.38; 3.19, 20
la, aw bee na halaki ten." -Luka 13.3	"Aw ye sariya tine ko minnu ke ka aw yerew jalaki, a' ye olu fili yərə
A tun be welewele da ko: "A' ye nimisa aw ka jurumuw la, katugu-	jan." –Ezekiel 18.31
ni sankolo masaya surunyara." -Matiyu 3.2	Məgə min be a ka hakew dogo, o ka ketaw te ne, nka min be i jə u la
Piere y'a fo u ye ko: "A' ye nimi- sa aw ka jurumuw la, aw bee ke-	ka u dabila, makari na ke o la. -Ntalenw 28.13
len-kelen ka batise Yesu Krisita togo la, walisa aw ka jurumuw ya-	K'a masərə nenasisi min be ben Ala sago ma, o de b'a to məgə be
fa sərə. Ala na Ni Senu di aw ma. O de y'a to a' ye nimisa aw ka ju- rumuw la ka segin Ala ma walisa	kəsegin k'a cogo yelema ka kisili sərə, a te nimisa o la, nka dine ka nenasisi be na ni saya ye.
aw ka jurumuw ka josi ka bo yen,	-2 Korentekaw 7.10

"Ni mogo jugu yelemana ka a ka jurumu dabila, ni a ye ne ka ko la-

26

tigelenw sira taama ka tine fo ka tilennenya kow ke, siga t'a la a nenama na to, a tena sa."

-Ezekiel 18.21

-Luka 24.47

Jurumu yafali

Məgə jugu ka a ka sira jugu bila, məgə tilenbali ka a ka miirili juguw bila. A ka kəsegin Matigi, an ka Ala ma, o na makari a la, k'a masərə

ale be vafali ke ka cava. -Esavi 55.7 "Ko waajuli na ke a təgə la siyaw

bee cema k'a damine Jerusalem, ko mogow ka nimisa u ka jurumuw la

walisa u ka jurumu yafa sərə."

Ala v'a kərəta k'a sigi a kinin fe ka a ke Masake ni Kisibaa ye, walisa Israel ka se ka nimisa ka jurumuw yafa sərə." -Kewalew 13.38: 5.31

"Balimaw, aw k'a don ko juru-

muw vafa ko be fo aw ve Yesu la.

"Ne iəlen file da la ka da kənkən. Ni mogo do ve ne kan men ka da yele ne ye, ne na don o yərə ka dumuni ke o fe, a na dumuni ke ne fe." -Jirali 3.20 Yesu ye o mogow ka dannaya ye minke, a v'a fo ce fanfilasalen ve

ko: "Ne denke, i ka jurumuw ya-

-Marka 2.5

fara i ma."

Farali dir	ıε ko la	
Ala ka neema y'i jira məgəw bee kisili kosən. O neema be an kalan ko an ka ban Ala nesiranbaliya ni	bεε bε di ge, ani d tε bɔ Fa	
nin dine nege juguw ma, ka taama nin waati la ni hakili sigilen ni tilennenya ni Ala nesiran ye. —Tite 2.11, 12	Aw ni kana je,	

A' ye miiri sanfe fenw na, aw kana miiri dugukolo kan fenw na. -Kolosekaw 3.2 Aw kana dine kanu, aw kana dine kono fenw kanu. Ni mogo do be

dine kanu, Fa Ala kanuya te o tigi kənə fewu. Katuguni fen minnu te bo Fa Ala la, u be bo dine de la. -1 Yuhana 2.15, 16 Aw ni dibi la kewale nafantanw kana je, nka aw ka u korofo vere. -Efesekaw 5.11 Jataw! Aw m'a dan ko dine teriva ve Ala juguva de ve wa? Min b'a fe ka ke dine teri ye, o be a yere kε Ala jugu de ye. –Yakuba 4.4 "Aw ka aw ko ka aw saniya. Aw ka aw ka kewale juguw bo ne ne koro

ka ko jugu keli dabila." –Esayi 1.16

bee be dine la, farisogo nege, ne nege, ani dine ka yerejiranciya, olu si

"Ne na dusukun kura di aw ma
ka ni kura don aw la. Dusukun ge-
len min be aw kono i ko kabaku-
mun no no o ha von leo ducultum

28

run, ne na o bo yen ka dusukun numan di aw ma." -Ezekiel 36.26

Aw y'a don ko Krisita tilennen don, o de koson, aw ka kan k'a don ko mogo o mogo be tilennenva kow ke, o bangera ale de fe. An y'a don ko mogo o mogo bangera Ala fε, o si te to ka jurumu ke, katuguni Ala

Denke be o mara, Sitane te maga a -1 Yuhana 2.29: 5.18 la. Aw bilara aw dan na ka ke Ala ka

senumaw ve, aw jatera tilennenw

Bange ko kura

ve.

K'a masərə aw bangera ko kura,

-2 Korentekaw 5.17 nka o ma ke ni si tolita ye, fo si tolibali. Ala ka kuma nenama banbali barika la. –1 Piere 1.23

sava ve." -Yuhana 3.3 O de v'a to ni mogo do be Krisita la, a kera dafen kura ye. Fen korow temenna. A file, fen bee kera kura

Yesu v'a jaabi ko: "Tine tine la ne b'a fo i ye ko: Ni mogo ma bange ko kura, a te se ka Ala ka ma-

ye Matigi Yesu Krisita təgə la ani an ka Ala Ni barika la.

–1 Korentekaw 6.11

A ye an lakunun nəgən fe fana ka an sigi nəgən fe sankolo yərəw la Krisita Yesu la. —Efesekaw 2.6 Krisita yere ye an ka jurumuw ta

a farikolo la gengenjiri kan, walisa

an ka ke salenw ve jurumu ta fan

Saya Jurumu ta fan fɛ, kununni ka nɛnamaya Krisita la

fe, ka μεnamaya tilennenya kama. Aw keneyara a gosili now fe.

—1 Piere 2.24
Ayiwa ni aw ni Krisita kununna
μοgon fe, aw ka to ka sanfe fenw
μομί, Krisita sigilen be Ala kinin fe
yen. A' ye miiri sanfe fenw na, aw
kana miiri dugukolo kan fenw na.

Aw sara, aw ka nenamaya ni Krisita dogolen be nogon fe Ala fe. Krisita ye aw ka nenamaya ye. Ni a y'i jira tuma min na, aw ni ale na jira nogon fe nooro la.

-Kolosekaw 3.1-4
Minnu ye Krisita Yesu taw ye, olu ye farisogo ni a negela kow ni asagola kow gengen jiri la ka u faga. An nenama don Ni Senu barika la, o de koson an ka taama Ni Senu

barika la. –Galasikaw 5.24, 25

an na to ka jurumu ke cogo di? O

cogo la aw fana ka aw yerew jate

suw ye jurumu ta fan fe, ka aw jate nenamaw ye Ala ta fan fe Krisita

Yesu la. -Romekaw 6.2, 11

An minnu sara jurumu ta fan fe.

Min ye danni ke a farisogo ye, o na tolilenya sərə ka bə farisogo la. Min ve danni ke Ni Senu ve, o na

30

nenamaya banbali suman tige ka bo Ni Senu fε. -Galasikaw 6:8 "Musa ve nsiranege sa kərəta jiri

Nenamava banbali

la kungokolon kənə cogo min na. wajibi don Mogo Denke ka korota ten de, walisa mogo o mogo dara a la, o ka penamaya banbali sərə."

-Yuhana 3.14, 15 "Nenamava banbali ve nin de ve

ko, u be e don ko i ve Ala sebe ke-

lenpe ye, ka Yesu Krisita dən, i ve o min ci." -Yuhana 17.3 Min dara a Denke la, nenamava banbali be o tigi fe. Min te sən ka

o kan. -Yuhana 3:36 Ala ka nilifen ye nenamava banbali de ve Yesu Krisita an Matigi

Denke kan mine, o tena penamaya

sərə, nka Ala ka diminya tolen be

la. -Romekaw 6.23 "Tipe tipe la ne b'a fo aw ye ko: Min ve ne ka kumaw lamen ka da ne cibaa la, nenamava banbali be o tigi fe. O sen te kiri la, nka a bora

saya la ka don nenamaya la." -Yuhana 5.24 An Kisibaa Krisita Yesu ve o neema jira sisan, katuguni ale de

ve sava barika ban, ka nenamaya ni tolibaliya jira kene kan Kibaru

Duman fe. –2 Timote 1.10

Siga të Kisili min na 3	
Ala Ni ka seereya ani an ni ka seereya be ben nagan ma ko an ye Ala denw ye. –Romekaw 8.16	Tilennenya na hετε bange, tilen- nenya den na kε lafiya ni mara konuman ye tuma bεε."
O seereya file nin ye, ko Ala ye nenamaya banbali di an ma, o nenamaya be sərə a Denke la. O Denke be min fe, nenamaya be o fe. Ala Denke te min fe, nenamaya te o fe fewu. Aw minnu dara Ala Denke təgə la, ne be nin kow seben ka ci	-Esayi 32.17 Aw ye Ala denkew ye, o de koson Ala ye a Denke Ni ci ka na don an dusukunw na. O Ni be peren ko: "Aba, an Fa." -Galasikaw 4.6 Nin de y'a to an b'a don ko an
togo ia, ne be nin kow seben ka er	tolon be alo la ani alo tolon be an

aw ma. -1 Yuhana 5.11-13a toten de ale la ani ale toten de an na, katuguni a ve a Ni do di an ma. "Ne ka ci fəlenw be min kənə ni a -1 Yuhana 4.13 bε u kε, o de bε ne kanu. Min bε ne

kanu, ne Fa na o kanu, ne fana na Ni an be a ka ci folenw mara, an o kanu, ka ne vere jira a la." b'a don o de la ko an be ale don.

-Yuhana 14.21 -1 Yuhana 2.3 Krisita min bε sigi i kono, o bε nagali di

ni dususuma ni nagali Ni Senu barika la. –Romekaw 14.17 "Aw nagalilen na ji bo kisili kolonw kono." –Esayi 12.3 Ne ni Krisita gengenna jiri la no-

gon fe. Ne nenama don, ne vere te

mene, Krisita de be nenamaya ne

kənə. Ne be nenamaya min na

sisan, ne be taama o la Ala Denke

rə u kənə." -Yuhana 17.13

K'a masərə Ala ka masava te du-

muni ni minni ko ve, fə tilennenva

32

"Ne ye o kow fo aw ye walisa ne ka nagali ka ke aw kono, ani aw ka nagali ka dafa." —Yuhana 15.11 I na nenamaya sira jira ne la. Ne falen be nagali la i ne koro, nison-

diya kow bɛ i kinin fɛ badaa.

–Zaburuw 16.11

Aw ma ale ye fɔlɔ, o bɛɛ n'a ta aw b'a kanu. Hali ni aw nɛw t'a la sisan, aw dalen bɛ a la. O de kosɔn aw bɛ nagali ni nagaliba nɔɔrɔma

ve, o dan te se ka fo. -1 Piere 1.8

-2 Tesalonikaw 1.7-9

-1 Piere 4.17

33

ka ionva don, o laban ve sava ve. Ni kan mineli ta don, o laban ye ti-

lennenya de ye. -Romekaw 6.16 Ka lafiya di aw ma an fe, aw minnu təərəlen be. O na ke ni Matigi Yesu v'i jira ka bə sankolo la ni Ala ka ci minnu fo aw ye bi, ni aw ye olu mara, aw na duba sərə. Nka ni aw ma Matigi aw ka Ala ka ciw mara...aw na danga sərə."

Kibaru Duman kan minebaliw la.

Olu ka təərə na ke halakili banbali

ye. U na gen ka bo Matigi ni a ka sebaaya nəərə kərə a na tuma la.

"A file, ne be duba ni danga bila

Ala ka Kibaru Duman kan mineba-

aw ne koro bi. Ne be Matigi aw ka -Duteronome 11.26-28

liw laban na ke di?

Aw be aw verew don min bolo ka ke o ka jon ye ka o kan mine, aw be min kan mine, aw m'a don ko aw ve o tigi ka jon ve wa? Ni jurumu

a ka sebaaya melekew ani tasuma

-1 Samuel 12.15

"Nka ni aw ma Matigi kan mine. ni aw jengena ka mabo a ka ci

manaba ye tuma min na, ka hake bə Ala dənbaliw ni an Matigi Yesu

Wajibi don i ka Matigi kan mine

K'i jo Krisita la i da la, o ye wajibi ye Ani nenkunw bee ka jo a la ko Yesu Krisita ve Matigi ve. O na

34

nəərə da Fa Ala kan. -Filipekaw 2.11

-1 Yuhana 4.15

"Mogo o mogo mana io a la mogow ne na ko a ve ne ta ve, ne fana na io a la ne sankolola Fa ne koro ko o tigi ve ne ta ve. Nka min be i dalace ne la mogow ne na, ne fana na ne dalace o tigi la ne sankolola

Fa ne kərə." – Mativu 10.32, 33 Mogo o mogo b'a fo ko Yesu ye Ala Denke ve, Ala tolen be o la, o fana tolen be Ala la.

"Ni mɔgɔ min malovara ne ni ne ka kumaw ma, Mogo Denke na

Min be ban Denke la, o be ban a Fa fana la. Min be son Denke ma. o be son a Fa fana ma. -1 Yuhana 2.23

cema, i na kisi. K'a masərə məgə be dannaya ke a dusukun na ka tilennenya sərə, a b'i jə a la a da la ka

ko Ala y'a lakunun ka bo suw

Ni i be i jo a la i da la ko Yesu ve

Matigi ye, ka da a la fana i dusu la

kisili sərə. -Romekaw 10.9, 10

maloya o tigi ma, ni a nana ni a ye-

re nooro ye tuma min na, ani a Fa

nooro, ani meleke senumaw nooro." -Luka 9.26

Ale [Sitane] kera məgəfagala ve kabini fələfələ. A ma to tine kan. katuguni tipe si t'a kono...katu-

guni nkalontigela don, nkalon fa yere don. -Yuhana 8.44 Ne ve o vafa...walisa Sitane kana se sərə an kan, k'a masərə an be a ka ko ketaw kala ma. -2 Korentekaw 2.10b, 11

nen be fana ko: 'I ka i Matigi Ala bato ka baara ke o kelenpe ye.'" O ko, Sitane taara. Meleke dow nana Yesu mago ne. -Mativu 4.1, 10, 11 O bee ko, a' ye aw barika bonya

Matigi ni a ka sebaaya fangama

la. A' ye Ala ka keleke minenw bee

O ko, Ni Senu ve Yesu nemine ka taa kungokolon kono walisa Sitane k'a kərəbə. Nka Yesu ko: "Taa ka bo yan, Sitane, katuguni a seben-

to dannaya la. -1 Piere 5.8, 9

pini. Aw ka a kele ka aw sinsinnen

na! K'a masərə aw jugu Sitane be yaalayaala i ko waraba konbots. A -Efesekaw 6.10, 11 be se ka min sərə k'a dun, a be o de

Sitane — an juguba don

don aw la, walisa aw ka se ka jo ka Sitane ka nanbaraw kunben.

An ka keleke minenw te nin dine taw ve, nka minen barikamaw don

-2 Korentekaw 10.4

35

Denw ye kelen ye farisogo ni joli la cogo min na, Yesu yere fana kera u bonogonko ye ka niyoro ta

Hadamadenva la ten. A v'o kε wa-

lisa saya fanga be min bolo, Sitane

36

kəni, a ka o fanga tine ni a yere saya ye. —Heburuw 2.14 Min be to ka jurumu ke, o bəra Sitane de la. katuguni Sitane be ju-

rumu ke kabini fələfələ. Ala Denke

v'i iira nin de kosən, walisa a ka

Sitane ka kewalew tipe.

—1 Yuhana 3.8

"Ko a na ne ci olu ma walisa u pew
ka yele ka bo dibi la ka na keneyee-

len na. U ka bo Sitang bolo ka na

cema, olu minnu saniyara u ka dannaya fe ale la." –Kewalew 26.18

Joni na an fara ka bo Krisita ka kanuya la? Boneba, wala peni, wala mogo ka tooro, wala kongoba, wala feere, wala siran kow wala fagali

wa? Nka o kow bee la, an temenna

Ala ma, walisa u ka jurumuw yafa

sərə ka sigi yərə sərə dannabaaw

Se soroli Sitane kan

se sərəbaaw bee kan an kanubaa barika la. —Romekaw 8.35, 37 O de kosən, a' ye kolo Ala ye. A'ye jə Sitane ne ka a kele, n'o kera, a na boli k'i mabə aw la. A' ye gere Ala la, ale fana na gere aw la.

-Yakuba 4.7, 8

ani nagali, here, munuli, hine, numaya, dannamogoya, sabali, yeremineli. –Galasikaw 5.22, 23a A y'a fo a ye a sine filanan la ko: "Yuhana denke Simon, i be ne ka-

nu wa?" Piere v'a jaabi ko. "Owo,

ne kono, ne kumakan na ke i ko

Nka Ni Senu den ve kanuva ve,

-1 Korentekaw 13.1

ntanan mankan wala weleninw.

Matigi, i y'a don ko ne b'i kanu." Yesu y'a fo a ye ko: "Ne ka sagaw kələsi." –Yuhana 21.16 "Ni aw be ne kanu, aw na ne ka ci folenw mara." -Yuhana 14.15

ne be a balima min na, ni a te o kanu, a pe te Ala min na, a be se ka o kanu cogo di? -1 Yuhana 4.20 "Ni aw be nogon kanu, mogow bεε n'a don o de fε ko aw ye ne ka kalandenw ye." -Yuhana 13.35 An v'a don ko an bora sava la ka

don nenamava la, katuguni an be balimaw kanu. Min te a balima kanu, o tolen be sava la. -1 Yuhana 3.14

ye nkalontigela ye. Katuguni a

37

Ka Ala kanu, o ve nin de ve, ka a

ka ci fəlenw mara. A ka ci fəlenw man gelen. -1 Yuhana 5.3

Yesu kununnen ka ka ba suw cema, dogokun don folo sogoma da joona fe, a v'i jira Magadala Mari-

38

yama fələ la. A tun ye jine wolonwula gen ka bo o de la. -Marka 16.9

Yesu Krisita su kununni

Ale donna kiri la fo ka sa an ka hakew koson, a kununna an jo soroli

-Romekaw 4.25 kosən. "Yesu ye ko minnu ke Yahutuw

a tile sabanan don k'a to a k'i jira

mogo dow la. A ma i jira mogow

ka jamana la ani Jerusalem, an ye o kow bee seerew ve. U v'a gengen jiri kan k'a faga. Ala y'a lakunun minnu ve dumuni ke ka minni ke a fe a kununnen ko ka bo suw cema." -Kewalew 10.39-41 O don kunnogon, Yesu ka kalan-

bεε la, fo seere minnu nenatomolen

tun be Ala fe ka kərə, anw kəni

denw lajelen tun be so kono ko kura, Toma tun be u fe ven. So daw sogəlen tun don, nka Yesu nana k'i jə u cema k'a fo ko: "Here ka ke aw ve!" O ko, a v'a fo Toma ve ko: "I bolonkoni don yan ka ne tegew file, i bolo moonobo k'a da ne kere la. I ka fara dannabaliya la ka dannaya

ke." Toma y'a jaabi ko: "Ne Matigi

ni ne ka Ala!" -Yuhana 20.26-28

Ni Krisita be aw la, hali ni aw farikolow salen don jurumu kosən, aw niw nenama don tilennenya kosən. Ala min ve Yesu lakunun ka bo suw cema, ni o Ni sigilen be aw kənə, ale min ve Krisita Yesu lakunun ka bə suw cema, o na aw fa-

ti be na, mogo salen minnu be kaburuw kənə, olu n'a kan men. U na bo yen. Konumankelaw na kunun nenamaya kama, kojugukelaw na kunun kiri kama." -Yuhana 5.25b, 28, 29 Aw m'a don ko an minnu bati-

sera Krisita Yesu la, ko an bee batisera a sava de la wa? Aviwa an ni ale su donna nogon fe batiseli fe saya la, walisa Krisita kununna ka bə suw cema a Fa nəərə barika la

ni ale kera kelen ve a sava bisigi la, a jelen don ko an ni ale na ke kelen

39

-Romekaw 6.3-5

rikolo sataw penamaya a Ni barika la, o min sigilen be aw kono.

-Romekaw 8.10, 11

40 Senumaya Matigi ta fan fe "A [Ala] ye a ne da a ka mogow don, aw be taama ten. Nka an be

la." -Luka 1.68, 74, 75 O layiduw tara an ye, balima kanulenw. O de v'a to an ka an saniya farisogo nogolenya ani dusukun nogolenya bεε ma, ka sanivali dafa ni Ala nesiran ye.

taama cogo min na ka aw ko diya

Ala ve, an ve aw kalan o la. Tine

kan ka u kunmabo....Ko a na an

tila ka bə an juguw bolo, walisa an

ja gelevalen ka baara ke ale ve,

walisa an ka ke senumaw tilen-

nenw ve a ne koro an si tilew bee

-2 Kərentekaw 7.1 Ayiwa balimaw, aw ka kan ka aw deli ka aw laadi Matigi Yesu togo la ko aw ka jiidi o la ka taa ne. An ve ci minnu fo aw ye Matigi Yesu barika la. aw be olu don. Ala sago ve aw sanivali de ve, ko aw kana jataya ke. Aw bee kelen-kelen ka se ka a farikolo mine senuya ni

-1 Tesalonikekaw 4.1-4, 7 Nka aw ka ke senumaw ye aw

lenya kama, fo saniyali.

taama cogo bee la i ko aw welebaa

bonyali la. Ala ma an wele nogo-

Ala ka senu cogo min na, k'a masoro a sebennen be Kitabu la ko: "Aw ka ke senumaw ye, katuguni ne ka -1 Piere 1.15, 16 senu."

kərə....Ka jogo kura don aw la, o

min dara Ala bisigi la, tine ka tilennenya ni a ka senumaya la. –Efesekaw 1.4; 4.24 Siraha na ke yen, o sira na wele

Siraba na ke yen, o sira na wele ko "Senuya sira." Mogo nogolen si tena temen o sira fe, fo mogo saniyalenw dama. Mogo minnu be taa-

ma o sira fe, hali ni hakilintanw

don, u tena fili. -Esavi 35.8

an ka jurumuw yafa an ma, ani k'an saniya tilenbaliya bee ma. —1 Yuhana 1.9 Ni o fenw bee na yeele ten, aw ka kan ka ke mun sifa mogo ye taama senuma ni Ala nesiran na?

-2 Piere 3.11

Aw ka here nini aw ni mogow bee ce, ka tugu senumaya nofe k'a masoro mogo si tena Matigi ye ni saniyali te. —Heburuw 12.14 A' ye bonya da Matigi togo nooroma kan. A' ye aw nongiri Matigi ne koro ka a bato, aw masirilen ni

senuya ye. –Zaburuw 29.2

"Aw minnu ka jugu, ni aw be fen Senu barika la, ni a v'a sərə Ala Ni numanw di cogo don aw denw ma, sigilen be aw kono. Krisita Ni te aw sankolola Fa tena Ni Senu di a

42

delibaaw ma ka temen aw ta cogo kan kosebe wa?" -Luka 11.13

Mogo falen Ni Senu la

U tilara Ala delili la tuma min na, u laielen tun be vərə min na, o vereverela, u bee fara Ni Senu la ka

Ala ka kuma fo ni ja geleya ye. -Kewalew 4.31 "Ne na ne Ni don aw la walisa aw

ka ne ka ko latigelenw sira taama ka ne ka sariyaw mara ka u ke." -Ezekiel 36.27

Aw kəni te taama farisogo diyapekow sira fe, nka aw be taama Ni min kono, o tigi te Krisita ta ve -Romekaw 8.9 fewu. "Nka aw na sebaaya sərə ni Ni Senu jiginna ka na aw kan tuma min na, aw na kε ne seerew ve."

-Kewalew 1.8 Barnabasi tun ye mogo sebe ye, a falen tun be Ni Senu ni dannaya la. -Kewalew 11.24

Dannabaaw koni fara nagali ni Ni Senu la. –Kewalew 13.52

Aw kana aw nenamini ni diwen ye, kakalaya be o la de, nka aw ka fa Ni Senu la. -Efesekaw 5.18 "Fen o fen be yen, ne ye olu bee

da. U bee be ven ne de barika la." Matigi ko ten. "Nka min ka di ne

ye, o ye mogo majiginnen nimisa-

baato ye, min be siran ne ka kuma

nisəndiya ka nagali kosebe.

Layidu numanw be Dannabaaw fe

ke. I sigilen ka to here la jamana

kənə ka tilennenya sira taama. -Zaburuw 37.3 "A' ye Ala ka masaya ni a ka tilennenya nini fələ. O mana ke, Ala na o fenw bee di aw ma ka fara olu -Mativu 6.33

Ne balima kanulenw, kərəbəli gelenma min be aw cema, i n'a fo aw be tasuma cetige, aw kana kabakoya o la, i n'a fo kabako fen ve aw sərə, nka aw ka nagali k'a

masərə aw ve nivərə sərə Krisita

ka təərəw la, walisa ni ale nəərə

ne."

-Esavi 66.2

kan."

"A na neji bee ce ka bo u ne la.

Saya tena ke tun, su kasi fana tena

ke tun, wala kasikan wala dimin,

-1 Piere 4.12, 13

k'a masərə fen fələw temenna." -Jirali 21.4

I jigi da Matigi kan ka ko numan

43

A be se ka korobolenw deme sisan, k'a masərə a vere təərəla kərəbəli -Heburuw 2.18 fε.

44

Heretigi Ala na Sitane congo aw senw kara saani. -Romekaw 16.20 Ni i be jiw cetige tuma min na, ne

Layiduw, korobolenw ta fan fe

na ke i fe ven. Ni i be bajiw cetige tuma min na, u tena i tunun. Ni i be tasuma cetige, a tena i jeni, ta-

suma mana tena i jeni. -Esavi 43.2

Kərəbəli si ma aw sərə min ma deli ka məgə sərə. Ala ve kantigi ve. A tena sən aw kərəbəli ka temen

aw barika dan yoro kan. Nka koro-

boli mana se, a na bo voro jira wa-

An y'a don ko fen bee be baara ke nəgən fe ka ko numan ke Ala kanubaaw ve, olu minnu welela ka kene

lisa aw ka se ka o kərəbəli munu.

Məgə tilennen degun kow ka ca, nka Matigi b'a tila u bee la.

-1 Karentekaw 10.13

-Zaburuw 34.20

ni a ka ko latigelen ye. -Romekaw 8.28 Sarakalasebaaw kuntigi min te

se ka hine an na an ka barikantanya kow la, o te an fe. Nka an ka sarakalasebaa kuntigi korobora fen bee la i ko an yerew, jurumu -Heburuw 4.15 kəni sen t'a la.

Layiduw, se sɔrɔbaaw ta fan fε 45	
"Min mana se sərə, o na ke nin kow ciyentala ye. Ne na ke o ka Ala ye, a na ke ne den ye." –Jirali 21.7 "Min mana se sərə, ne na o ke sa-	"Min mana se sərə, fini jemanw na don o kan na. Ne tena a təgə jəsi ka bə nenamaya kitabu la. Ne n'a fə ne Fa ni a ka melekew ne kərə ko o tigi ye ne ta ye." —Jirali 3.5
masen ye ne ka Ala batosoba kənə, a tena bə yen tun abada. Ne na ne ka Ala təgə seben a kan ani ne ka Ala ka dugu Jerusalem kura təgə, o be jigin ka bə sankolo la ne ka Ala yərə. Ne na ne təgə kura fana seben a kan." —Jirali 3.12	"Min mana se sərə, ne na o lasigi ne fɛ ne ka masasigilan kan, i ko ne fana ye se sərə ka sigi ne Fa fɛa ka masasigilan kan cogo min na." —Jirali 3.21
	"Ni Senu be min fo egilisiw ye,

seben a kan."

—Jirali 3.12

"Ni Senu be min fo egilisiw ye,
"Min mana se soro ka ne ka kewalew mara fo a laban, ne na fanga di o ma siyaw kun na."

—Jirali 2.26

"Ni Senu be min fo egilisiw ye,
tulo be min fe, o ka o lamen! Min
mana se soro, penamaya jiri min
be Ala ka alijene la, ne na o den do
di o ma. a k'a dun."

—Jirali 2.7

Dannabaa minnu furulen don, ne b'a fo olu ye k'a geleya, ne kan te, Matigi kan don, ko: Muso kana fara a ce la. Ni a farala a ce la, a fu-

rubali ka to, wala a ka kəsegin a ce

ma. Ce fana kana a muso bila. Mu-

46

so min furulen be, o sirilen be a ce la ka a ce nenama to, nka ni a ce sara, a hərənyara. Ce min ka di a ye a be se ka furu o ma, nka o ka ke dannabaaw cema doron. -1 Korentekaw 7.10, 11, 39

O cogo la muso min furulen don, o sirilen be a ce la sariya fe k'a ce nenama to, nka ni a ce sara, a horonyara a cε ka sariya ma. O de kosən ni a kera ce were muso ye ka a ce nenama to, a na wele jatomuso. Nka ni a ce sara, a horonyara o sariya ma. O tuma la ni a kera ce were muso ve, a te jatomuso ve tun. -Romekaw 7.2, 3 "Məgə o məgə be a muso furu sa

Ala be kuma an fe furu so ko la

ka do were furu, o be jatoya ke. Min be muso furu salen furu, o be jatoya ke." -Luka 16.18 "Nka ne koni b'a fo aw ye ko mo-

go o mogo be a muso furu sa ni iatəya sababu te, o be a muso bila jatəya la. Ce min be muso furu salen furu, o fana be jatəya ke."

-Mativu 5.32

Yesu Krisita na kosegin dinε la

mashyen na ve sankolo la. Dugukolo kan siyaw bee na kasi. U na Mogo Denke nato ye sankabaw kan ni fanga ni nooroba ve." -Matiyu 24.30 "Ni mogo min ye ne ni ne ka kuma

Kanulenw, sisan an ye Ala denw

ve."

"O tuma la Mogo Denke ka taa-

malova ke a la bi mogo jatow jurumutow cema, Mogo Denke fana na o tigi maloya ke a la ni a nana a Fa nooro la ni a ka meleke senumaw -Marka 8.38

-Yuhana 14.3

k'a masərə ale be cogo min na. an n'a ye ten. O jigi be mogo o mogo fe Krisita kan, o be a vere saniva i ko ale ka senu cogo min na. -1 Yuhana 3.2, 3 "Aw fana labennen ka to, k'a masərə aw te miiri ko Məgə Denke be na waati min na, a bε na o waati yere de la." –Luka 12.40 "Məgə Denke kəni bena na a Fa nooro la, a ni a ka melekew. O ma-

na ke, a na mogow bee kelen-kelen

sara ka kene ni u ka kewalew ve."

-Mativu 16.27

Ala ka Kuma Ala delili ani yafali nogon ma "Sankolo ni dugukolo na temen, "Aw ka kan ka Ala deli tan ko: nka ne ka kumaw tena temen aba-'An Fa min be sankolo la, i təgə ka saniya. I ka masaya ka na. I sago ka da." -Luka 21.33 ke dugukolo kan i ko a be ke sanko-Katuguni kiraya kuma si ma na lo la cogo min na. An ka bi dumuni mogo sago la abada, nka Ala ve a di an ma. An ka hakew yafa an ma, ka kuma min di mogow ma, u kui ko an fana be vafa an hake tabaaw mana ka o fo Ni Senu de barika la. ma cogo min na. I kana an don -2 Piere 1.21 kərəbəli la, nka an kişi Sitane ma. Kitabu kuma bee kera a sebenni-[Katuguni masaya ni sebaaya ni kelaw kənə Ala dafine fe. Nafa b'a nooro ye e de ta ye badaa-badaa. la kalanni ni kərəfəli ni latilenni Amiina.]' Ni aw be mogo tow ka kama, ani kololi, tilennenya ko la. hakew yafa u ma, aw sankolola Fa **–2 Timote 3.16** na vafa aw ma fana. Nka ni aw te I ka kuma ve fitine ve ne sen ve. mogo tow ka hakew yafa u ma, aw a be veelen bo ne ka sira la. sankolola Fa tena aw ka hakew -Zaburuw 119.105 yafa aw ma fana." -Matiyu 6.9-13

Ala ka Kisili Cogo

Ne mago be Kisibaa la. Magaw bee ye jurumu ke, u bee desera Ala naara la.

-Romekaw 3.23

Krisita sara ne koson. Krisita sara sina kelenpe juru-

muw kosən, tilennen təərəla tilenbaliw nə na, walisa a ka an lase Ala ma. —1 Piere 3.18

Wajibi don ne ka nimisi ne ka jurumu la.

Məgə min be a ka hakew dogo, o ka ketaw te ne, nka min be i jə u la ka u dabila, makari na ke o la. —Ntalenw 28.13 Ne ka kan ka son Yesu ma dannaya barika la.

O bεε n'a ta, minnu sonna a ma ka da a la, a ye fanga di olu bεε ma ka kε Ala denw ye.

–Yuhana 1.12 Ne bε se ka don ko ne

kisilen be.
O Denke be min fe, nenamaya be o fe. —1 Yuhana 5.12

"Tipe tipe la ne b'a fo aw ye ko: Min ye ne ka kumaw lamen ka da ne cibaa la, penamaya banbali be o tigi fe. O sen te kiri la, nka a bora saya la ka don penamaya la." —Yuhana 5.24

Published in numerous languages by World Missionary Press, Inc., as God supplies funds in answer to prayer. For questions or more information by country, visit: www.wmp-contacts.org

A bε di gansan—a tε feere

World Missionary Press PO Box 120 New Paris, IN 46553-0120 USA

www.wmpress.org

Read booklets online or by App www.wmp-readonline.org